

S2019/04594/SF

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar För ett bättre premiepensionssystem (2019/00462/SF)

Forena har beretts möjlighet att yttra sig över utredningen om Ett bättre premiepensionssystem (SOU 2019:44). Forena har ungefär 13 000 medlemmar anställda i försäkringsbolag, närstående banker och försäkringsförmedlare. Forena är det fackförbundet i Sverige som är specialiserat på försäkringsbranschen.

Ett system utan mål

Fondbolagen Allra, Falcon och Solidars oegentligheter och bedrägerier har på ett smärtsamt sätt för många pensionssparare blottlagt svagheterna i premiepensionssystemet. För att öka tryggheten och konsumentskyddet i systemet tog Pensionsgruppen, som består av ledamöter från Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet, Moderaterna och Socialdemokraterna, initiativ till en rad åtgärder som presenterades i överenskommelsen från den 14 december 2017. Från och med den 1 november 2018 måste fondförvaltarna bland annat uppfylla följande anslutningskrav ifall de skulle kunna vara kvar på fondtroget under 2019:

- Minst 500 miljoner kronor i kapital utanför premiepensionen.
- Förvaltaren ska följa god sed på premiepensionsområdet.
- Tre års verksamhetshistorik för fondförvaltaren.
- Fondförvaltaren ska agera utifrån pensionsspararnas bästa intresse.
- Minimikrav på hållbarhetsarbete.

De nya anslutningskraven har hittills minskat antalet valbara fonder från drygt 800 till 500 stycken.

Pensionsgruppen fastslog i sin överenskommelse att ytterligare tre förändringar behövs. För det första ska ett mål fastställas för premiepensionssystemet. För det andra ska förvalet vara utgångspunkten för premiepensionsspararen och för den som vill ta ansvar för sin egen förvaltning ska det finnas fonder med varierad inriktning. För det tredje ska en ny huvudman inrättas som ska ta över ansvar för fondtorget och upphandla de valbara fonderna. För att få underlag till författningsförslag för dessa tre

förändringar tillsatte regeringen Mikael Westberg som särskild utredare, som nu har presenterat sina förslag i betänkandet Ett bättre premiepensionssystem (SOU 2019:44)

Sverige behöver ett tryggare, enklare och billigare premiepensionssystem

Förra våren presenterade Forena sitt pensionspolitiska program Pensionsreform 2024 där vi välkomnade förändringarna som dittills hade genomförts av Pensionsgruppen, särskilt de nya anslutningskraven för fondtorget. Vi underströk emellertid att det inte var tillräckligt för att premiepensionssystemet ska kunna klassificeras som en socialförsäkring. Det vill säga en försäkring som är obligatorisk, försäkringsmässig, likvärdig och garanterar standardtrygghet vid ålderdom. Det är det sistnämnda kriteriet som premiepensionssystemet har svårast att uppfylla. Därför föreslog Forena en rad förändringar som skulle kunna göra premiepensionssystemet tryggare, enklare och billigare. Bland annat vill vi att samtliga fonder på fondtorget tillämpar åldersanpassad riskprofil för sparare som fyllt 60 år för att härigenom minska risken för kraftig värdeminskning av premiepensionskapitalet. För att erbjuda spararna ett billigt och tryggt alternativ anser vi att traditionell pensionsförsäkring bör införas som sparform i premiepensionssystemet. Erfarenheterna av denna försäkringsform har varit mycket goda inom tjänstepensionsområdet. Fondbolagsskandalerna aktualiserar också behovet av en insättningsgaranti för att undvika att premiepensionsspararna förlorar sina besparingar på grund av bedrägeri, förskingring eller grov oaktsamhet.

Mikael Westbergs utredning lämnar tyvärr inga förslag i den riktningen som Forena lyfter, vilket vi beklagar. Vi uppskattar emellertid att utredningen är av den uppfattningen att premiepensionssystemet ska vara en del av socialförsäkringen och att dess mål ska vara att ge en tydlig högre avkastning under spartiden än inkomstindex, samt under utbetalningstiden leverera en premiepension med låg volatilitet. Vi delar också utredningens uppfattning att förvalet ska vara utgångspunkten samt behovet av en valarkitektur för att säkra att just de individer som kan och vill väljer fondtorget. Det är klokt att använda valarkitekturen som en grindvakt för att minska risken för att individer som vare sig vill eller kan hamnar på fondtorget. Däremot ser vi inte några som helst skäl till att arkitekturen ska innehålla valalternativen risknivå och fondkategori. Dels kompliceras valarkitekturen av dessa val, dels underkänner risk- och fondkategorialternativen förvalets syfte som utgångspunkt för de av oss som inte kan eller vill, eller av båda dessa skäl, ska vara på fondtorget. Valalternativen riskerar snarare missleda individer att invaggas i föreställningen att dessa alternativ är mindre riskfyllda än att ta det definitiva steget ut på fondtorget, vilket de inte är.

Behövs en ny huvudman och upphandling av fonder?

Utredningen föreslår, i linje med Pensionsgruppens överenskommelse och sina direktiv, att en ny huvudman för fondtorget inrättas som får ansvar för förvalet, valarkitekturen och dess valalternativen med risknivå och fondkategori, upphandling av fonder samt förvaltningen av den traditionella pensionsförsäkringen. Motivet för en ny huvudman är, enligt utredningen, att fondtorget ska förvaltas av en av regeringen oberoende myndighet och skälen till upphandling är nuvarande anslutning av fonder

anses brista i konsumentskydd och försvårar premiepensionssystemet måluppfyllelse samt möjligheten att kontrollera fondernas kvalitet och kostnadseffektivitet på ett tillfredställande sätt.

Utredningens motiv och skäl övertygar inte Forena om nödvändigheten att inrätta en ny huvudman. För det första anser vi att de nya anslutningskraven som tillämpas sedan förra året bör utvärderas innan ytterligare åtgärder sätts in. För det andra anser vi att det vore olyckligt att splittra dagens sammanhållna pensionsadministration både för att sörja för medborgarnas förtroende för pensionssystemet och möjligheten att effektivt styra verksamheten. För det tredje ser vi inga hinder för att med nuvarande anslutningsförfarande utvärdera fonderna mot de mål som utredningen ställer upp för premiepensionssystemet. Skulle det framledes visa sig att antalet fonder är för stort för att effektivt göra en sådan utvärdering kan det vara motiverat att höja kapitalkravet för att få ned antalet fonder ytterligare.

Sammanfattning av Forenas synpunkter på Ett bättre premiepensionssystem:

Forena delar utredningens uppfattning om att premiepensionssystemet ska:

- vara en socialförsäkring.
- ha ett mål om en tydligt högre avkastning än inkomstindex och låg volatilitet under utbetalningstiden.
- ha en valarkitektur som syftar till att säkerställa att endast individer som kan och vill ta ansvar sin egen förvaltning väljer fondtorget.

Forena delar däremot inte utredningens uppfattning om:

- att valarkitekturen ska innehålla möjlighet till val av risknivå och fondkategori.
- nödvändigheten att inrätta en ny huvudman för fondtorget som upphandlar fonder.

Forena vill att det i premiepensionssystemet införs:

- en åldersanpassad riskprofil för alla sparare som fyllt 60 år
- traditionell pensionsförsäkring som valbart placeringsalternativ.
- insättningsgaranti på spararnas premiepensionskapital

Anders Johansson
Förbundsordförande

Håkan Svärdman
Föredragande

Kontaktuppgifter för avsändaren:

Forena

Sturegatan 15

114 36 Stockholm

E-post: hakan.svardman@forena.se